
ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2021.05.15>

Гультай Михайло Мирославович,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного
права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ
ORCID 0000-0001-6874-6923
gmm.ccu@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ
МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ ТА УКРАЇНИ**

Рецензія на монографію: Камінська Н. В., Щербань Є. В. Імплементация Римського статуту Міжнародного кримінального суду: досвід зарубіжних держав та України. Київ–Одеса : Фенікс, 2021. 214 с.

Hultai Mykhailo M.,
Doctor of Law, Professor of the Department
of Constitutional Law and Human Rights
of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv,
ORCID 0000-0001-6874-6923
gmm.ccu@gmail.com

**PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE ROME STATUTE
OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT INTO NATIONAL LEGISLATION
THROUGH THE PRISM OF THE EXPERIENCE OF FOREIGN STATES AND UKRAINE**

Review on the monograph: Kaminska N., Shcherban E. Implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court: the experience of foreign states and Ukraine. Kyiv – Odessa : Phoenix, 2021. 214 p.

Прийняття Римського статуту Міжнародного кримінального суду під егідою ООН у Римі 17 липня 1998 р. стало результатом тривалої співпраці держав і міжнародних організацій на універсальному рівні. Так, світове співтовариство давно прагнуло до створення постійно діючого міжнародного судового органу, покликаного притягти до відповідальності осіб, які винні в скоєнні найтяжчих злочинів: геноциду, агресії, злочинів проти людяності, воєнних злочинів й ін. Це фактично перший в історії постійно діючий міжнародний кримінальний суд, пов'язаний із системою ООН, що доповнює національні органи кримінальної юрисдикції.

Сучасні наукові пошуки, включаючи рецензовану монографію, базуються на різноманітних галузевих і міжгалузевих дослідженнях, нормативних і доктринальних джерелах, що розкривають основні конституційно-правові, кримінально-правові, кримінально-процесуальні, кримінально-виконавчі, міжнародно-правові аспекти заявленої проблематики. Загалом авторами здійснено комплексний аналіз теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із забезпеченням процесу імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

На жаль, на сьогодні відсутні ґрунтовні дослідження останнього в Україні, що і зу-

мовлює актуальність теми роботи. Погоджуються, що з огляду на підписання Україною Римського статуту в 2000 р., приєднання до Угоди про привілеї та імунітети Міжнародного кримінального суду 2002 р., а також Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р., Україна зобов'язана ратифікувати й імплементувати в національне законодавство норми Статуту, а також пов'язані з ним документи.

Водночас у зв'язку зі змінами й доповненнями, внесеними до ст. 124 Конституції України (частина четверта), передбачено, що Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду. Ця норма набрала чинності з 30 червня 2019 р., породжуючи відповідні правові наслідки та зобов'язання для Української держави.

Приєднання держави до Римського статуту МКС передбачає значне реформування та удосконалення не лише національного законодавства, а й усієї правової системи, активізацію співпраці з МКС, взаємодію міжнародних і національних органів кримінальної юрисдикції, вивчення зарубіжного досвіду у цій сфері тощо.

Таким чином, питання правових наслідків приєднання до Римського статуту лежить в теоретичній і законодавчій, а також правозастосовній площинах.

Монографія містить три розділи, в яких вперше комплексно розглянуто забезпечення імплементації Римського статуту на конституційно-правовому рівні в Україні, пострадянських і європейських країнах. Сформульовані висновки, рекомендації та пропозиції у цій сфері. Перший розділ «Теоретико-правовий аналіз природи Римського статуту Міжнародного кримінального суду та його імплементації» присвячено розкриттю доктринальних джерел дослідження Римського статуту Міжнародного кримінального суду, передумов його прийняття та правової природи, а також визначенню поняття та форми його імплементації. У розділі другому «Конституційно-правові засади імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду на національному рівні»

авторами досліджено засади імплементації норм Римського статуту Міжнародного кримінального суду у національне законодавство пострадянськими країнами, а також відповідний європейський досвід. У третьому розділі «Проблеми конституційно-правового забезпечення імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду в Україні» звернуто увагу на поняття, суб'єкти і зміст конституційно-правового забезпечення імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду, а також проблеми та перспективи імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду у національне законодавство України на сучасному етапі.

Варто відзначити комплексність проведеного дослідження, обґрунтування низки концептуальних підходів, висновків та пропозицій. Так, згідно з авторським розумінням імплементації Римського статуту – це організаційно-правова діяльність держави в особі уповноважених суб'єктів, що реалізується в законодавчо визначеному порядку та складається з послідовних законодавчих й інших процедур, спрямованих на забезпечення здійснення юрисдикції МКС стосовно осіб, відповідальних за особливо тяжкі злочини у порядку, визначеному Римським статутом. Виокремлено тенденції конституційно-правового забезпечення імплементації Римського статуту у зарубіжних країнах. Наголошено, що класифікація моделей та способів імплементації Римського статуту у практиці зарубіжних країн зумовлена такими основними підходами: 1) прийняття законодавчого акта, спрямованого на здійснення імплементації, який буде мати пріоритет над національними законами та іншими нормативно-правовими актами при виникненні суперечностей стосовно юрисдикції МКС; 2) внесення змін та доповнень до конституції й інших нормативно-правових актів; 3) внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, що супроводжується прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з МКС.

Безперечно, перевагою монографії є визначення оптимального для України способу імплементації Римського статуту на конституційно-правовому рівні, пов'язаного з прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з МКС, що супроводжується вне-

сенням змін і доповнень до відповідних законодавчих актів. Запропоновано прийняття спеціального законодавства про співпрацю України з МКС, в якому будуть визначені компетентні державні органи влади України, відповідальні за співробітництво з МКС (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство юстиції України, Міністерство закордонних справ України, Конституційний Суд України, Міжвідомча комісія з імплементації міжнародного гуманітарного та кримінального права в Україні, інші органи), а також форми надання взаємної правової допомоги у процесі такого співробітництва.

Слід акцентувати і на пропозиції щодо прийняття Закону України «Про ратифікацію

Римського статуту Міжнародного кримінального суду», удосконалення положень Конституції України та інших законодавчих актів на шляху імплементації Римського статуту Україною. Розроблено проект Закону України «Про співробітництво між Міжнародним кримінальним судом та Україною». У цілому можна позитивно їх оцінити, зауваживши про потребу подальшого вивчення цієї проблематики, здійснення громадського та експертного обговорення тощо.

Монографія буде корисною для науковців, посадових осіб органів законодавчої, виконавчої, судової гілок влади, прокуратури, експертних організацій, громадськості.